

E L M I C A L E T G A L À C T I C

Propostes didàctiques

L'estiu dels pirates

Elaborades per Joan Andrés

L'ESTIU DELS PIRATES

D E S C R I P C I Ó

Autora: *Teresa Broseta*

Il·lustracions: *Bauxi*

Edicions Bromera / Alzira, 2003

Col·lecció: «EL MICALET GALÀCTIC», núm. 93

Format: 13 × 20,5 cm, 112 pàgs.

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: a partir de 12 anys. Aquesta història captarà immediatament l'atenció dels lectors preadolescents, tant per l'actualitat del tema exposat com per la senzillesa i claredat amb què l'autora el narra utilitzant capítols curts i amb molt de diàleg, que fan que la lectura siga àgil i fàcilment entenedora.

RESUM ARGUMENTAL

S'ha acabat el curs i Daniel, el protagonista d'aquesta història, està neguitós. Prompte se n'haurà d'anar de vacances i ell les odia, perquè parlar de vacances suposa platja i banyadors i, és clar, no podrà evitar que queden al descobert aquelles cames llargues i flaques de peus enormes, amb els genolls tan punxeguts que té. Això sense parlar del pèl roig i plantat que li corona el cap o la cara plena de pigues que fan que els amics el coneguen com *el carlota* o *pellroja*. Però el pitjor de l'estiu són les xiques que, segons ell, s'espanten només de mirar-lo.

Sempre ha estat igual, però aquest any pareix que tot serà diferent perquè, encara que la destinació també és la platja, en

lloc de l'habitual apartament aniran de càmping, i això canvia les coses.

El primer dia de vacances al càmping no pot resultar més desastrós. Daniel, Sara i Carme –les seues germanes menudes–, van a la platja, puguen a la teranyina gegant i, quan estan baixant, Daniel s'enganxa amb les cordes i va a parar a l'arena enmig de tota una colla de xiquets i xiquetes, entre els quals es troba Elena, una preciosa xica negra de qui s'enamora immediatament. Aquell incident provoca que els dies següents Daniel no aparega per la platja i preferisca el port pesquer. Allí coneix Andreu, un vell pescador jubilat que acaba convertint-se en el seu millor amic. Daniel li explica que està enamorat d'Elena, però que no s'atreveix ni a parlar amb ella per por que el rebutge. El vell pescador li aconsella que, si vol que Elena li faça cas, no hi ha res millor que parlar-li de la cova dels pirates. Daniel, aprofitant que Elena va a visitar la seua germana Sara, que està malalta, li conta tot el que sap sobre la cova dels Pirates. Quan es fa de nit van a la cova i una vegada allí, descobreixen que està habitada, però no precisament per pirates. Amb la por al cos fugen cap a casa i l'endemà conten a Andreu el que han vist. Tots tres van a la cova, on descobreixen que els misteriosos habitants són, en realitat, immigrants il·legals. Després de molt de pensar-s'ho, s'atreveixen a parlar amb ells, cosa que aconseguen gràcies al poc de francès que sap Andreu i, quan descobreixen la precària situació en què viuen, els ajuden portant-los menjar, roba i mantes. Finalment, amb la col·laboració d'un cosí d'Andreu que té un camió, els emigrants poden abandonar la cova i marxar cap a una destinació més segura. Acabada l'aventura i per celebrar que els seus amics immigrants han aconseguit el que pretenien, Andreu convida la colla a pescar en la seua barca, cosa que els fa molta il·lusió, perquè feia temps que ho desitjaven.

Amb la satisfacció de les coses ben fetes, els nostres protagonistes només esperen que passe prompte l'hivern per retrobar-se l'estiu vinent.

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

Aquesta novel·la, contada en primera persona pel seu protagonista, ens posa en contacte amb un tema d'actualitat: el problema de la immigració anomenada il·legal. De manera viva i sense concessions als aspectes superficials i tòpics a què un tema com aquest ens podria abocar, l'autora, utilitzant com a fil conductor les relacions entre preadolescents, ens mostra quina és la realitat que pateixen aquells que, per unes causes o unes altres, han d'abandonar el seu país per a buscar una vida digna. La trama està pensada per a mostrar als lectors i lectores, d'una manera clara, amena i decidida, que la comprensió i la solidaritat cap a aquestes persones és l'únic camí possible.

Sense perdre de vista allò exposat anteriorment, la lectura de *L'estiu dels pirates* ens aporta molts altres aspectes que es poden utilitzar per a treballar amb el nostre alumnat. Així, en una classe de llengua ens pot ser molt útil per a estudiar la descripció o el diàleg, mentre que en altres àmbits educatius també ens proporciona múltiples suggeriments per a encetar debats al voltant de temes tan diversos com:

- La pobresa.
- El respecte i la tolerància cap a les persones, tinguen la procedència ètnica que tinguen.
- Les relacions entre xiquets i adults.
- Què pensen els uns dels altres, com creuen que els veuen els altres i com es veuen ells mateixos.
- Els primers enamoraments.
- Formes de planificar el temps lliure i les vacances.
- Les relacions familiars.

L'AUTORA

Teresa Broseta va nàixer a València l'any 1963 i uns quants anys després es va llicenciar en ciències de l'educació (educació espe-

cial). Des de l'any 1988 treballa a l'AEAT. És llicenciada en filologia hispànica per la UNED i té dos fills. De sempre li ha agradat escriure, però no es va plantejar la literatura infantil fins que els seus fills no deixaren de plorar i començaren a llegir. Aleshores va escriure *La botiga del Carme*, que va guanyar el Premi Carmesina l'any 2001. El 2003 arribaren *Operació tarrubi*, finalista del primer Premi Barcanova de literatura infantil, i un llibre en castellà, *¡Hermanos hasta en la sopa!*. També ha publicat un conte curt amb el títol *L'amagatall perfecte*.

L'IL·LUSTRADOR

Josep Baixauli viu a Sueca (la Ribera), des d'on es dedica a la il·lustració i al disseny. Amb el nom artístic de Bauxi, dibuixa *story-boards* per al cinema i l'animació. També és dibuixant de còmics. Entre les seues col·laboracions en el món de la il·lustració de llibres, destaquen *Sindbad el Mariner*, *Claublanc* i *Les desventures de John Nicholson*, totes tres publicades en la col·lecció «A la lluna de València» de Bromera.

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS

Quan proposem la lectura d'un llibre, hem de tenir clar que aquest fet ja ha de ser per ell mateix una activitat suficientment recreativa, completa i instructiva, que no necessita cap activitat complementària per a ser interessant i enriquidora.

És per això que les propostes didàctiques d'aquesta col·lecció es presenten separades del llibre de lectura, per deixar al criteri de la mestra o del mestre la possibilitat d'usar-les una vegada llegida la història. Encara que les propostes han estat elaborades pensant en el currículum escolar del primer cicle d'Educació Secundària Obligatòria, fóra convenient triar, entre els exercicis i jocs proposats, els més adequats per a cada nivell, així com

els més adients a les necessitats, els gustos i els interessos dels alumnes de la classe. Per les mateixes raons, aquestes propostes de treball són ampliables o modificables en qualsevol aspecte.

Buscant l'equilibri entre l'entreteniment i l'aprenentatge, en les propostes didàctiques següents s'han inclòs una sèrie d'activitats que ajudaran els alumnes en l'anàlisi i el comentari de text. En aquest sentit s'hi proposen uns exercicis que analitzen l'estructura, el narrador, l'estil i els personatges de la història, sempre amb activitats escaients a l'etapa evolutiva de l'alumne.

La motivació a la lectura és un principi didàctic bàsic reconegut per tots els educadors. Però aconseguir lectors i, sobretot, fomentar la lectura continuada en l'alumnat de les nostres escoles no és tasca fàcil. Quan pensem en unes propostes didàctiques per a un llibre, per més interessant i engrescador que aquest ens parega, hem de pensar que aquestes no han de ser més que un punt de partida, una eina de motivació que permeta que els xiquets i les xiquetes s'apropen lliurement a la lectura i que els oferisca experiències lectores estimulants i satisfactòries. En conseqüència, no s'han de convertir en una finalitat en si mateixes, sense cap altre objectiu que intentar transmetre una sèrie de coneixements més o menys *acadèmics* als alumnes, sinó que han de ser un instrument capaç de provocar l'enriquiment intel·lectual i estètic dels xics i les xiques de les nostres escoles.

Una manera d'aconseguir-ho és programar detingudament tot el procés lector, pensant en una sèrie d'activitats que vagen des de l'abans fins al després de la lectura, creant un clima que faci sentir en l'alumnat la necessitat de llegir i d'escriure. A manera d'exemple us suggerim diferents possibilitats que podeu utilitzar o no, depenent de l'entorn i de la realitat dels vostres lectors.

Abans de la lectura

Una bona manera de propiciar l'interés cap a un llibre consisteix a presentar-lo adequadament. Ací us en proposem una presen-

tació senzilla i ràpida de preparar que segurament disposarà positivament els alumnes cap a lectura.

Primerament emboliquem el llibre i el preparem perquè sembli un paquet postal dirigit a l'alumnat de la nostra classe. Seguidament, parlem amb el carter del nostre poble o barri i li proposem que ens el porte fins a l'aula mateix. Arribat el dia que hem acordat i quan estem en classe de llengua, ve el carter amb el paquet i una carta de l'editorial. Tot seguit interrompem les activitats de classe que estem fent en aquest moment (cosa que generalment agradarà als alumnes) i, donant-li tot el misteri i la solemnitat que calguen, obrim en primer lloc la carta en què l'editorial ens comunicarà que acaba d'editar aquest llibre, que el considera interessantíssim i que li agradaria saber la nostra opinió sobre l'obra. A continuació destapem el paquet, mostrem el llibre a la classe i llegim el títol i els noms de l'autora i l'il·lustrador.

Seguidament, els proposem un joc: endevinar el contingut del llibre. Per això dividim la classe en equips de tres o quatre alumnes i els demanem que, per escrit, avancin hipòtesis sobre els continguts i les fiquen en un sobre tancat amb el nom de l'equip. Podem fer el joc de manera que s'expressen lliurement o proposant preguntes semblants a aquestes:

–Per què aquest títol?

–Quin paper fan els pirates?

–Per què apareix a la portada una xiqueta negra?

–Deu ser important per a l'argument el color del cabell del xiquet?

–Quina relació hi ha entre els tres personatges?

–Hi apareixen més personatges? Com deuen ser?

–On passa la història?

Etc.

Quan han acabat, el mestre o la mestra guarda els sobres amb les respostes per a retrobar-les una vegada finalitzada la lectura.

Durant la lectura

De segur que en aquest moment ja estan desitjant començar el llibre per comprovar en què han encertat i en què no. Per fer l'activitat més engrescadora us proposem que feu una lectura col·lectiva i, perquè aquesta no es convertisca en una activitat monòtona i avorrida (cal tenir en compte les diferències de nivell lector que sol haver-hi en una classe), el procés lector es podrà interrompre en qualsevol moment, per a debatre temes que puguin semblar interessants a proposta del mestre o la mestra o de l'alumnat mateix. Ens poden servir de referència els que hem proposat en l'apartat TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE, però pot ser qualsevol altre tema que en un moment determinat pugui interessar-nos a nosaltres o als alumnes.

Després de la lectura

Acabada la lectura comprovarem, mitjançant una lectura pública de les respostes donades pels diferents equips, el grau d'encert o d'error que han tingut a l'hora de preveure el que trobarien en el llibre. També fóra interessant treballar la situació social dels immigrants a partir dels fets de la vida quotidiana que la novel·la ens presenta, posant atenció especial a les relacions humanes representades en aquest cas pels protagonistes de *L'estiu dels pirates*.

Finalment, es fan les activitats proposades en el quadern que, a parer del mestre o mestra, semblen adequades a les característiques i capacitats dels alumnes.

SOLUCIÓ D'ALGUNES ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 7

Pirates

PROPOSTES DE TREBALL*

(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

* L'editor autoritza la reproducció d'aquestes Propostes de treball amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen aquestes propostes.

A) FITXA DE LECTURA

TITOL DE L'OBRA:

AUTORA:

IL·LUSTRADOR:

EDICIONS BROMERA

COL·LECCIÓ: NÚM.:

1. Per a escriure un llibre els autors i les autores primer que res pensen un argument i després el desenvolupen. Respon aquestes preguntes i tindràs una idea bastant clara de quin és l'argument de *L'estiu dels pirates*.

–Què hi passa?

.....

.....

.....

–A qui li passa?

.....

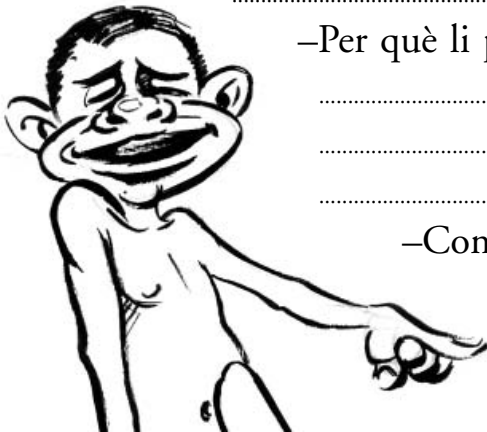
.....

–Quan li passa?

.....

.....

.....

–Per què li passa?

.....

.....

.....

–Com acaba?

.....

.....

.....

.....

2. Quin moment de la narració t'ha paregut el més interessant?
Conta'l amb les teues paraules.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Creus que el títol de la novel·la es correspon amb el contingut? Explica per què.

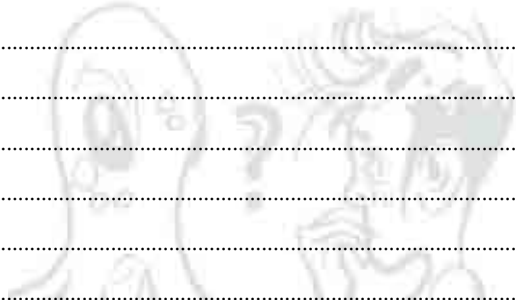
.....
.....
.....
.....
.....

Si hagueres de pensar un altre títol per al llibre, quin proposaries?

.....

4. Escribe tres raons per les quals recomanaries la lectura d'aquest llibre.

1.
.....
.....
2.
.....
.....
3.
.....
.....

ESTUDI I ANÀLISI DE L'OBRA

1. L'estructura

En una narració, els fets se solen ordenar cronològicament, sense que aquesta organització temporal haja de coincidir necessàriament amb l'ordre real en què els fets ocorren. Així, si passen d'una manera ordenada en el temps, se'n diu que té una estructura **lineal**. Si des del present s'evoquen fets del passat se'n diu narració **retrospectiva**.

1.1. Quin tipus d'estructura diries que presenta *L'estiu dels pirates*? Per què?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

1.2. Una narració sol tenir tres parts clarament diferenciades: presentació, nuc i desenllaç. Creus que *L'estiu dels pirates* presenta aquesta estructura? Intenta situar cada capítol del llibre al lloc que li corresponga.

	CAPÍTOLS
INTRODUCCIÓ
NUC
DESENLLAÇ

1.3. Si Andreu no haguera tingut un cosí disposat a ajudar els immigrants a eixir de la cova, hauria canviat el desenllaç de la novel·la? Quin creus que hauria pogut ser? Escriu-lo.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. *El tema*

2.1. Tot i que en el títol se'ns parla de pirates, en realitat no és aquest el tema principal del llibre. Sabries dir quin és? Explica les raons per les quals l'has triat.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2.2. A més del tema principal, el llibre ens mostra moltes altres situacions que podríem anomenar temes paral·lels o secundaris. Fixa't en aquests dos i després intenta descobrir-ne altres.

–La necessitat d'ajudar.

–La pobresa.

–

–

–

3. El narrador

El narrador és la persona que conta la història, però no s'ha de confondre amb l'autor del relat. El lloc en què se situa el narrador s'anomena **punt de vista**. Si el narrador conta uns fets que coneix perfectament tant pel que fa als personatges com al paisatge o l'època en què transcorren, diem que és un narrador *omniscient*. Aquest tipus de narració es conta en tercera persona. En canvi, si el narrador conta la història en primera persona i és un personatge més de la novel·la, sovint el protagonista, diem que és un narrador *subjectiu*.

3.1. Qui és el narrador de *L'estiu dels pirates*?

Està contada en primera o en tercera persona?

Segons el punt de vista, quin tipus de narrador conta la història?

3.2. Com hauria redactat l'autora aquest fragment si en lloc de contar-lo Daniel l'haguera explicat un narrador omniscient?
«El sol pega tan fort que em fan mal els ulls, i això que és de bon matí. Sempre em passa igual a l'estiu... Ma mare diu que és perquè els ulls clars són més sensibles...»

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. L'estil

L'estil és la forma particular de contar les històries que té cada autor o autora, així com els recursos (narració, descripció, diàlegs, metàfores, frases fetes...) que utilitza per a captar l'atenció dels lectors.

4.1. Què predomina en *L'estiu dels pirates*, la narració, la descripció o el diàleg?

.....
.....
.....
.....

4.2. Creus que això facilita o dificulta la lectura del llibre?
Raona la resposta.

.....
.....
.....
.....
.....

4.3. D'aquests adjectius, quins utilitzaries per a definir *L'estiu dels pirates*?

divertit	irònic	avorrit	realista	fantàstic
autobiogràfic	solidari	intrigant	familiar	estrany

4.4. Torna a llegir la descripció de la platja del càmping que l'autora fa a la pàgina 24. Com faries la teua descripció de la cova dels pirates? Segueix aquestes pautes i tindràs una orientació per a fer-la:

- Fixa't en la il·lustració de la pàgina 57.
- Assenyala els detalls que més et criden l'atenció.
- Anomena les coses que es troben al seu voltant.
- Escriu detalls sobre l'ambient, la temperatura, la humitat...

- Utilitza adjectius i comparacions.
- Dóna la teua opinió sobre el lloc.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Els personatges

Els personatges són els éssers als qui passen les coses, els qui fan alguna cosa o viuen els fets. En general, el lector s'identifica amb ells o els rebutja. En cada relat solem trobar un personatge central, que en sol ser el protagonista, i diversos altres auxiliars o secundaris.

5.1. Qui és el protagonista de *L'estiu dels pirates*?

.....

A més de ser el protagonista, és el:

.....

Què és el que li agrada:

.....

Què és el que no li agrada:

.....

El seu caràcter és:

.....

Altres aspectes que consideres interessants:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5.2. Ara pensa en la resta dels personatges, en la relació que mantenen amb el protagonista i en allò que els caracteritza. Fixa't en l'exemple i completa la taula:

PERSONATGE	RELACIÓ AMB EL PROTAGONISTA	CARACTERÍSTIQUES PRINCIPALS
Carme	Germana	Té cinc anys, té els cabells rojos i els ulls foscos, és un dimoni, ho rebolica tot...

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. A Daniel, els amics li diuen *carlota* perquè té el pèl roig. Quins trets destacarien en algun xiquet o xiqueta a qui digueren:

Palet?

Rulleta?

Aspirina?

2. Explica a la teua manera el significat d'aquestes frases fetes que apareixen en el llibre:

Estar en la pitjor edat:

.....

Armar un canyaret:

.....

Caure de la figuera:

.....

Posar el crit al cel:

.....

.....

.....

3. Has pensat alguna vegada on t'agradaria anar de vacances? Mira aquest mapa del món i escriu el nom de cinc països que t'agradaria visitar.

A continuació, explica per què.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Saps quins són els països de procedència dels immigrants a les nostres terres? Treballeu en equip i investigueu quins són els tres països que més immigrants aporten i després marqueu-los al mapa anterior.

5. Imagina't que pogueres parlar amb un dels emigrants de la cova dels pirates. Què creus que et contarien? Anota-ho a la teua manera.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

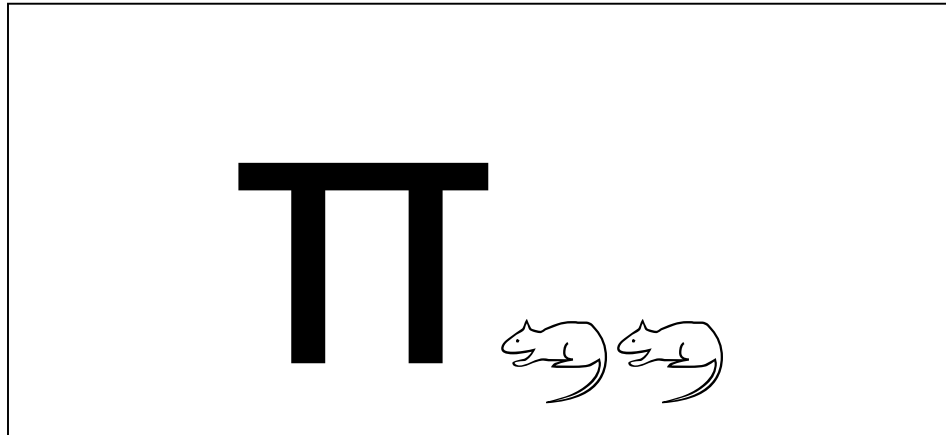
6. Escriu una carta a la secció de cartes al director d'un periòdic on expliques la necessitat d'ajudar els immigrants. No t'oblides de donar arguments i, si pots, adjunta fotografies que reforcen el que expliques.

Redacta'n a continuació un primer esborrany:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. Resol aquest jeroglífic i sabràs què els hauria agradat ser a Andreu i Daniel.

Solució:

8. Ara tu. Pensa i elabora un jeroglífic com el que et proposàvem en l'activitat anterior. Després, ensenya'l als teus companys i proposa l'intercanvi de jeroglífics a fi de resoldre els altres.

A continuació, fes un primer esborrany del teu jeroglífic:

9. Si heu encertat el jeroglífic, haureu descobert que els agradaria ser pirates. Però com que ells volen ser pirates bons, no els agradaria tenir la bandera de la calavera i les túbies creuades.

Dibuixa tres banderes pirates que siguin ben gracioses perquè puguin triar la que més els agrada.

--	--	--

10. A Daniel li diuen que, de vegades, fa ulls de mussol. Coneixes els mussols? Investiga i escriu amb les teues paraules tot allò que descobrisques sobre aquestes aus, i acompanya el resultat de la teua recerca amb una foto o un dibuix d'un mussol.

<p>ELS MUSSOLS</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	
--	--